

ODA
PARK

BAS
DE
WEERD

door
de
bomen,
het
bos

19.03
- 16.07
2023

door de bomen, het bos

19.03 - 16.07 2023

Tijdens fietstochten door de Duitse bossen raakte schilder Bas De Weerd gefascineerd door schuilhutten die jagers in de bossen hebben geplaatst. Hij ziet ze als holtes in de realiteit, die je een blik van binnenuit geven op het omringende woud. Bas koppelt dit perspectief aan de drang van de mens om de wereld helder en overzichtelijk te maken: 'Er is een sterke roep om objectiviteit, maar ik denk dat we als mens altijd in dat bos blijven zitten, onze blik vertroebeld door struikgewas.' Hij toont een selectie werken die naar eigen zeggen de 'modderige abstractie' van de wereld laten zien.

ALS IK NIET VERDWAALD BEN HEB IK HET GEVOEL DAT ER IETS NIET KLOPT.

*Een gesprek tussen Bas de Weerd
en Pernilla Ellens*

Bas de Weerd (Eindhoven, 1990) is iemand van schijnbare tegenstellingen. Waar hij bij de eerste aanblik een hardwerkende praktische indruk maakt, komt in gesprekken zijn eruditie naar voren. Aanvankelijk kende ik hem alleen van verhalen. Zo ging rond dat hij op de academie er een compleet nihilistische levensstijl op nahield. Als men hem vroeg: "Bas, zit je nou wijn te drinken?" zei hij, "neenee, het is limonade in een wijnglas." Een docent zei eens tegen hem bij een beoordeling van zijn werk: "Tsjja, je kan dit maken maar je kan er ook tegenaan pissen." Een iconische opmerking die ik nooit zal vergeten. Maar eigenlijk vraag ik me, binnen de strekking van die opmerking, ook wel eens af: waarom? Bas zijn werk lijkt op het eerste gezicht weinig antwoorden te geven. En ondanks dat we elkaar al meer dan tien jaar kennen en hebben samengewerkt aan twee tentoonstellingen heb ik nog steeds vooral veel vragen.

Ter voorbereiding op ons gesprek lees ik in de korte zaaltekst hoe Bas gefascineerd is door boshutten die hij tegenkomt tijdens zijn fietstochten door de Duitse bossen. Deze tekst vormt het eerste aanknopingspunt voor ons gesprek via een videocall, ik vanuit mijn huis in Rotterdam, Bas vanuit zijn atelier in Maastricht. Al meanderend en dwalend door het gesprek leer ik Bas en zijn werk beter kennen. Een werkwijze waarin gedachte en vorm, theorie en praktijk samensmelt, waarin geen onderscheid is tussen kunst en leven.

PE: Ha Bas, hoe gaat het met je?

BW: Ik ben 2 millimeter verwijderd van een complete meltdown. Vanochtend heb ik uit frustratie mijn telefoon door het huis gegooid. Ik ben een tikkende tijdbom, ik heb fucking veel te doen vandaag en ik ben gewoon gaan schilderen. Fuck alles en fuck iedereen. Verder gaat het wel goed. Denk ik.

PE: Laten we het dan maar over dat schilderen gaan hebben.

Wat is voor jou de overeenkomst tussen fietsen en schilderen?

BW: Ik zie geen algemene overeenkomst maar meer een persoonlijke. Fietsen doe ik verkennend en dwalend. Ik vind

weer terugvinden en dan weer opnieuw kwijtraken. Het is niet meditatief, ik mediteer ook niet meer. Het is meer het verdwaald zijn. Ik ben de weg kwijt. Dat is de staat van zijn waarin ik verkeer.

PE: Kun je een voorbeeld geven van hoe het verdwaald zijn zich concreet uit in je werk?

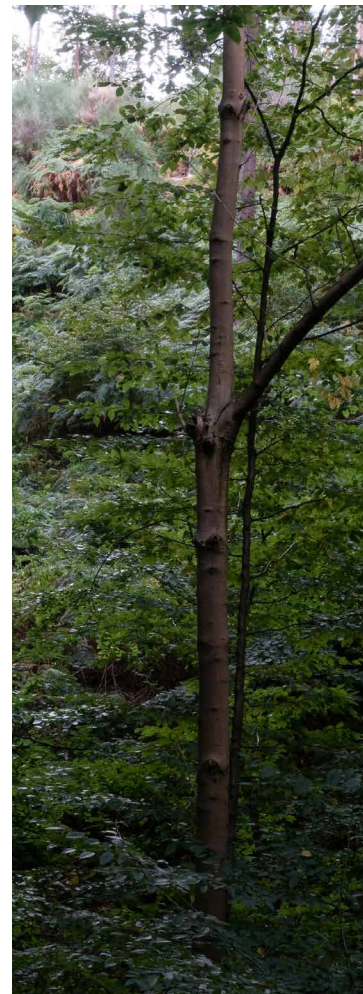
BW: Afgelopen zomer fietste ik veel naar mijn atelier en koos ik met opzet voor een omweg. Na het fietsen kwam ik aan bij het atelier om vervolgens aan monotypes te werken op de drukpers. Monotypes zijn voor mij eigenlijk schilderijen in een gecompriëerde tijd. Ik gebruik de techniek van de monotype

“De zelfverzekerdheid van expressief schilderen heb ik vervangen door enorme twijfel.”

het fijn om tijdens het fietsen allerlei paden in te slaan, zonder route. Ik ga af van het pad waar ik op zit en ga ergens anders heen. Ik ben altijd de weg kwijt en dat vind ik heerlijk. Tegelijkertijd moet ik ook de weg naar huis weer zien te vinden. Ik geraak op een bepaalde manier het bos in en moet er ook weer uitgeraken. Precies zo schilder ik ook. Het is eenzelfde staat van zijn. Dat merk ik ook als ik op de fiets zit, het is eenzelfde flow die ik herken van het schilderen. Ook in mijn werk ga ik nooit recht op een doel af. Sommige werken blijven heel lang staan, soms jaren zelfs, voordat ik ze afmaak. Na een tijd pak ik dat schilderij weer en werk ik eraan verder. Dan is er weer een aanleiding om een andere kant op te gaan. Iets dat op de achtergrond raakt, kan zo ook weer naar voren komen.

PE: Die staat van zijn waar je in zit, zou je die omschrijven als meditatief?

BW: Absoluut niet. Het is meer zoekend. De weg kwijtraken,

op een schilderachtige manier. Het vel rolt uit de pers, daar leg je weer een ander vel op, dan ontstaat er een sjabloon, en dan leg je het negatief weer op een ander vel. Deze werkwijze is als een dwalende wandeling. Er zit eenzelfde soort van verloop in, waarin het een naar het ander overgaat door keuzes. Mijn werkwijze kun je zo zien: als een meanderend verloop.

PE: Drijf je dan niet steeds verder van je doel af, of dat nou je huis is, of je werk?

BW: Ik geloof niet in de mogelijkheid van een doel. Zodra er een duidelijk doel geformuleerd zou worden, zou ik dat ondermijnen en saboteren. Ik wil steeds iets in twijfel trekken, waarmee ik de staat van verwaald zijn in stand houd. Als ik niet meer verwaald heb ik het gevoel dat er iets niet klopt, dat het een illusie is. Dat gevoel heb ik ook heel sterk bij het schilderen. Ik werk doelloos maar ik wil ook niet ongericht afdrijven. Er worden wel degelijk keuzes gemaakt. Het is meer een wisselwerking dan dat ik de touwtjes in handen heb. Ik ben in onderhandeling met het werk.

PE: Wanneer weet je dan wanneer je moet stoppen? Wanneer heb je lang genoeg rondgedwaald?

BW: Dat is de kern van het probleem, dat het ook interessant maakt. In mijn werkwijze zit een mate van willekeur, maar ik heb er ook een rol in. Het gaat om de verhouding, waarin je je overgeeft aan die willekeur zonder jezelf voor de gek te houden. Ik ben op zoek naar een vrije manier van zijn, waarin wel degelijk keuzes gemaakt kunnen worden. Een paradoxale staat van zijn waarin beide uitersten waar zijn. Ik wantrouw procesmatig en doelmatig werken. Ik denk dat

daarom ook dingen in het werk gebeuren die voor mij symbool staan voor hoe ik in het leven sta.

PE: Hmm. Dat is een filosofische instelling, maar hoe werkt dat dan in de praktijk? Je moet toch op een moment je werk exposeren of verkopen, dan moet het toch af zijn?

BW: Soms is een werk duidelijk af, en soms zet ik het opzij als ik het even niet weet. Dan pak ik het later weer op en dan blijkt het toch af te zijn. Soms werk ik ook jaren verder aan bepaalde werken. Sommige kunstenaars stellen dat je ook te ver kan gaan in een werk, dat je voorbij een bepaald punt bent gegaan en dan is het afgelopen. Daar geloof ik nooit zo in. Ik geloof wel dat je door kunt gaan om tot een ander schilderij te komen. Het is een wankel samenhang. De manier waarop ik schilder is als een kaartenhuis. Ik begin dingen op elkaar te

“Mijn werk is zowel dat wat het moet zijn en tegelijkertijd is het totaal willekeurig.”

stapelen en dan komt er een moment dat er een voorzichtige balans ontstaat. Op dat moment is het dát wat het moet zijn. Het is zowel dát wat het moet zijn en tegelijkertijd is het willekeurig. Intuïtief kies ik om op dat moment te stoppen. Die keuze is dan ook heel belangrijk.

PE: Heeft het beeld dan invloed op je keuze? Zoals het bekende cliché van de schilder die nog één verfstreep zet om de compositie af te maken?

BW: Ja, alleen zet ik dan niet die beslissende streep, maar kies ik ervoor om ervan weg te stappen wanneer het juist voelt. Aan de ene kant is er altijd ruimte voor meer, het werk had op duizenden andere manieren afgemaakt kunnen worden. Aan de andere kant is het een absolute keus. Zo voelt het ook, op het moment dat

je stopt en kiest, is het wat het altijd had moeten zijn.

PE: Dat doet mij denken aan het begrip teleologie van Aristoteles. Teleologie gaat over intrinsieke doelmatigheid: in het pitje van de appel zit al besloten dat er een blozende appel uit gaat groeien. Is dat een gedachte die aansluit bij je werk?

BW: Ja, maar dan op een hele paradoxale manier. Ik vind het van betekenis om te kunnen kiezen en om je te binden aan je keuze en tegelijkertijd is het ook allemaal niet zo. Dat zijn twee tegelijk bestaande gedachten, die ik aan elkaar verbind.

PE: Mijn vriendin Alexandra haalde laatst een quote van de schrijver F. Scott Fitzgerald aan:

“The test of a first-rate intelligence is the ability to hold two opposing ideas in mind at the same time and still retain the ability to function. One should, for example, be able

to see that things are hopeless yet be determined to make them otherwise.”

BW: Wow, hoe kom je daar zo snel op. Stond die quote op je bureaublad?

PE: Nee, gegoogeld!

BW: Ik moet even nadenken over die quote. Het sluit wel heel erg aan bij wat ik probeer te zeggen.

[pauzeert]

BW: Enfin, ik denk dat het werken binnen die paradox ook te maken heeft met wantrouwen. Wantrouwen naar zekerheden. Ik hou niet zo van dingen die als zekerheden gepresenteerd worden. Zekerheid heeft een plek in de wetenschap, ik denk dat het in een mensenleven veel minder van toepassing is. Hypocrisie is heel menselijk.

Dat is meer iets om mee te leven dan dat het je overkomt. Dezelfde dubbelzinnigheid zit ook in de kunst. Ik hou niet van objectieve kunst, dat vind ik geen waardevolle oefening. Ik ben best geïnteresseerd in minimalisme maar niet in objectief universeel minimalisme.

PE: Dat is weer een andere afslag. Laten we even teruggaan naar de tekst die beschrijft hoe jij snel door het bos fietst en je oog naar de boshutten getrokken wordt. Ergens doorheen razen en binnen die snelheid verstilling zoeken, zit dat ook in de manier waarop je werkt?

BW: [pauzeert kort en zegt dan resoluut]
Nee.

PE: Ok? Kun je jezelf verklaren?

BW: Ik werk extreem traag maar wel met snelle korte handelingen. Ik denk wel eens over de manier waarop ik schilder als een hele vertraagde manier van expressief schilderen, zoals je dat misschien kent van Pollock. Ik heb dat clichématige beeld van de manische schilder die een klodder hier en een streep daar zet en dan in één nacht een werk helemaal kapot maakt. Die handelingen doe ik weliswaar ook, maar spreid ik uit over drie jaar in plaats van drie uur. De zelfverzekerdheid van het expressief schilderen heb ik vervangen door enorme twijfel. Ik denk vaker: "Oh, doe toch maar niet", in plaats van dat ik overtuigd ben van mijn keuzes. Daarom kan ik me meer vinden in de verstilling van de persoon in de hut dan in het doorrazen.

PE: Zo bezien zou je jouw werk dan ook in de romantische traditie plaatsen, waarin de gevoelige mens zich terugtrekt in de natuur. De romantiek is gekaapt door extreem-rechts. Hoe verhoud jij je tot politiek?

BW: Ik zou mezelf beschrijven als een libertarisch anarchist.

“De manier waarop ik schilder is als een kaartenhuis.”

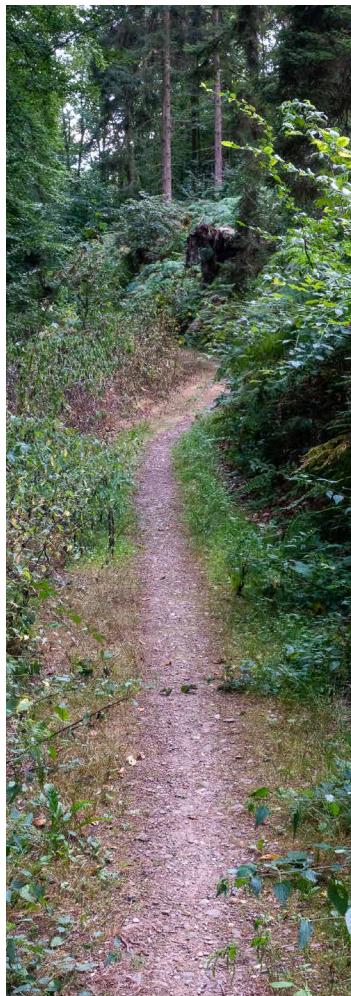
PE: Dat begrip moet ik even opzoeken.

Het libertarisme is een politieke filosofie met als hoofddoel vrijheid handhaven.

Een vrijheid die gebaseerd is op het ontkennen van autoriteit in de sociale organisatie van samenlevingen en het verwerpen van alle dwang, die het gevolg is van instituten en individuen die zich baseren op een autoriteit, die geen basis heeft in de kwaliteiten van betreffend instituut of persoon.

BW: De individuele vrijheid is voor mij het grootste goed. Ik ben heel individualistisch, maar dat kan ook al snel fout worden.

De romans die ik graag lees, bijvoorbeeld van de Noorse

Nobelprijswinnaar Knut A. Hamsun, daar kleeft wel iets problematisch aan. Hamsun heeft bijvoorbeeld ook een necrologie over Hitler geschreven. Ik zou ook heel graag zelfvoorzienend leven, maar het zelfvoorzienend leven is ook een rechts iets geworden. Dat hoeft het echter niet te zijn, ik zou het graag terug willen kapen. Culturele uitingen kunnen ingezet worden als politiek instrument, maar in de kern zijn die gedachten of boeken niet politiek. Dat is zo gegroeid. Ik ben me er wel bewust van en ik moet oppassen voor wat ik waar benoem.

PE: Als jij het liefst in je eentje in een boshut zit te schilderen, maak je je dan nooit druk om anderen in de maatschappij?

BW: Het is een puzzel voor mezelf. Natuurlijk geef ik om anderen, maar ik vind mijn relatie met de natuur en mijn werk belangrijk. Peter Gay heeft het over de anti-modern modernisten, die in hun werk modern zijn maar in hun tendensen opvallend anti-modern. Gay analyseert die beweging als schijnbare tegenstelling, en daar herken ik wel iets van mezelf in.

[pauzeert even]

De samenleving interesseert me eigenlijk niet zo, ik wil me het liefst afzonderen. Maar ik besef ook dat ik dit alleen maar zo kan voelen vanwege het privilege dat ik zelf niet onderdrukt word. Ik stem wel altijd links, omdat ik anderen wel een beter leven gun maar om nou te zeggen dat ik me er druk om maak? Néé, laat mij maar dwalen.

Pernilla Ellens (1993) is een schrijver en curator uit Rotterdam

colofon

door de bomen, het bos

Bas de Weerd

19 maart t/m 15 juli 2023

Samenstelling

Bas de Weerd en Joep Vossebeld

Organisatie

Hester van Tongerlo

Tekst

Pernilla Ellens

Grafisch ontwerp

Inge Kortén

Deze tentoonstelling kwam tot stand dankzij de steun van

Mondriaan Fonds

Provincie Limburg

Gemeente Venray

vrienden en sponsors

Met speciale dank aan de vrijwilligers van Odapark

ODAPARK

*centrum voor
hedendaagse kunst*

Merseloseweg 117

5801CC Venray

Tentoonstelling en horeca

Woe-Zon 13:30-17:00u

Gratis Toegang

Park en Beeldenbos

Dagelijks van zonsopgang

tot zonsondergang

Gratis Toegang

Gemeente **Venray**

provincie **limburg**